podkast har qanday odam xoh oddiy o‘qituvchi, xoh programmist tomonidan ham yaratilishi mumkin va o‘z navbatida podkastlarning xalqaro miqyosda ommalashishiga sababchi bo‘ladi.

Ammo, podkastlarning ommalashishiga bir nechta to‘sqinliklar mavjud, masalan, geografik jihatdan uzoqda joylashgan fuqarolar yoki moddiy sharoiti past bo‘lgan qatlamlar bu xilma-xil podkastlarga kira olishmaydi va ulardan zarur maqsadlarda foydalanishdan mosuvo bo‘lishadi. Ularning davomiyligi ham o‘zgaruvchan bo‘lishi mumkin, minimum bir daqiqadan to uch soatgacha, parchalardan to batafsil suhbatgacha bo‘lishi mumkin. Ularning ishlab chiqarilishi ham turli xildir, ular har kuni ham, haftada bir marta ham, yoki oyda bir marta ham chiqarilaveradi. Bir yoki ikki kishi bir vaqtning o‘zida boshlovchilik qila oladi va yana taklif etilgan mutaxassislar ham keng qamrovli suhbatni birgalikda amalga oshira oladilar.

Podkastlarning ta’limdagi asosiy afzalligi ularning ko‘chma va mobil xususiyatida, ya’ni o‘quvchilar o‘quv materiallarini istalgan vaqtda va joyda tinglash imkoniyatida yotadi. Bu, o‘z navbatida, keng texnik bilimlarni talab qilmaydi va mobil qurilmalarda, masalan, mp3-pleerlar, smartfonlar, planshetlar yoki kompyuterlarda foydalanish mumkin. O‘quvchilar mobil qurilmalarga yuklab olingan materiallarni o‘zlari uchun qulay bo‘lgan vaqtda va joyda tinglashlari mumkin. Bu ularga, hatto yo‘l-yo‘lakay bo‘lsa ham, eshitish va ko‘rish idrokini rivojlantirish imkoniyatini beradi.

Ba’zi podkastlar matnlar bilan birga taqdim etiladi, bu esa o‘quvchilarga nafaqat audioyozuvni tinglash, balki matnni o‘qish imkonini beradi. Buning natijasida, o‘quvchilar mustaqil ravishda maxsus mavzular bo‘yicha podkastlarni qidirib topishlari va ularni sinfdoshlari bilan ulashishlari mumkin. Shunday qilib, podkastlar mobil ta’limning samarali vositasiga aylangan va o‘quvchilarga o‘qish, tinglash va o‘rganish jarayonlarida katta yordam beradi [5;138-b.].

Xulosa. Ta’kidlash joizki, barcha podkastlar ham didaktik jihatdan puxta ishlab chiqilmagan va chet tilini o‘rganish uchun mos kelmaydi. Bu maqsadlar uchun maxsus o‘quv podkastlari mavjud. Ular lingvistik va mazmuniy jihatdan murakkablikning ma’lum darajasiga muvofiq puxta tanlab olinadi. Bundan tashqari, alohida shaxslar, jumladan o‘qituvchilar tomonidan yaratilgan boshqa didaktik ishlab chiqilgan podkastlar ham mavjud, ular o‘quv materiallarini tanlash mezonlariga mos keladi. Umuman olganda, podkastlar ta’lim jarayonining barcha bosqichlarida ta’lim resursi sifatida foydalanish imkonini beradigan ma’lum xususiyatlarga ega. Bu ushbu jihatni tarixiy nuqtayi nazardan ko‘rib chiqish bilan tasdiqlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

(1). Roberts M. Adventures in podcasting. Political Science and Politics. Vol. 41, №3, p. 585–593.

(2). Hammersley B. Audible revolution, The Guardian Unlimited. URL: https://www.theguardian.com/media/2004/feb/12/broadcasting.digitalmedia

(3). Ramsden A. Podcasting as a social network tool: is it a student reality? Programme and abstracts of ALT-C: Nottingham, 4–6, September, c. 117–118.

(4). Belanger Y. Duke University iPod First Year Experience Final Evaluation Report. URL: www.cit.duke.edu/pdf/ipod_initiative_04_05.pdf

(5). Rosell-Aguilar F. Podcasting as a language teaching and learning tool. In K.Borthwick, E.Corradini, & A. Dickens (Eds), 10 years of the LLAS e-learning symposium: Case studies in good practice. Dublin: Research publishing.net. doi:10.14705/rpnet.2015.000265, c. 31–39.

(6). Mccarthy S. Spoken Internet to go: Popularization through podcasting. JALTCALL. 2019. 1(2). C. http://www.waoe.org/president/podcasting article.html.

(7). Миронова К.А. Исползование подкастинга в протсессе обучения неметскому и английскому язикам // Студентская наука и XXI век. 2017, № 14, с. 317–319. URL: https://www.elibrary.ru/item.asp?id=30542903

(8). Протазанова Н.Г. Исползование сотсиалного сервиса подкастов в обучении иностранним язикам // Ярославский педагогический вестник. 2011, t. 2, № 3, с. 95–97. URL: https://www.elibrary.ru/item.asp?id = 18225796

(9). Barsky E., Lindstrom K. Podcasting the sciences: A practical overview. Issues in Science and Technology Librarianship. 2019, URL: http://www.istl.org/08- fall/article7.html

Allabergenova Dilafruz Kadambekovna (mustaqil tadqiqotchi; ORCID-0009-0001-7027-167X)

TALABALARDA “YASHIL PEDAGOGIKA”NING ZAMONAVIY TENDENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH

Annotatsiya. *Hozirgi kunda zamonaviy pedagogikaning bir qancha rivojlangan turlari paydo bo‘lmoqdaki, bunda ta’lim va tarbiyaning uzviy ahamiyatlarini kengroq yoritilishiga ahamiyat qaratmog‘imiz lozim. Ushbu maqolada yashil pedagogikani paydo bo‘lishi va uni ta’lim-tizimi, sifatini oshirishdagi o‘rni haqida so‘z boradi. “Yashil pedagogika” yangi fan bo‘lib hali O‘zbekistonda o‘rganilmagan.” Yashil pedagogika” ta’limning muhim qismi bo‘lib u talabalarga ko‘nikma va bilimlarni o‘rgatadi.*

Kalit so'zlar: *"Yashil pedagogika", ta'lim-tarbiya, ta'lim, tabiat, barqarorlik, ma'naviyatni shakllantirish, pedagogik akmeologiya, pedagogik profilaktika, preventiv pedagogika.*

ФОРМИРОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕНДЕНЦИЙ "ЗЕЛЕНОЙ ПЕДАГОГИКИ" У СТУДЕНТОВ

Аннотация. *В настоящее время формируется несколько перспективных видов современной педагогики, в которых следует обратить внимание на более широкое освещение интегральной значимости образования и воспитания. В статье рассматривается возникновение зеленой педагогики и ее роль в совершенствовании системы образования и повышении его качества. Зеленой педагогика – новая дисциплина, в Узбекистане пока не изученная. Зеленая педагогика является важной частью образования, обучения учащихся навыкам и знаниям.*

Ключевые слова: *"Зеленая педагогика", образование, воспитание, природа, устойчивость, формирование духовности, педагогическая акмеология, педагогическая профилактика, превентивная педагогика.*

FORMATION OF MODERN TRENDS OF "GREEN PEDAGOGY" IN STUDENTS

Annotation. *Nowadays, several advanced types of modern pedagogy are emerging, in which we should pay attention to a broader coverage of the integral importance of education and upbringing. This article will discuss the emergence of green pedagogy and its role in improving the education system and its quality. Green pedagogy is a new discipline that has not yet been studied in Uzbekistan. Green pedagogy is an important part of education, it teaches students skills and knowledge.*

Keywords: *"Green pedagogy", education, education, nature, sustainability, formation of spirituality, pedagogical acmeology, pedagogical prevention, preventive pedagogy.*

Kirish. Biz bilamizki, pedagogika o'qituvchilar talabalarga samarali o'rgatishga yordam berish uchun foydalanadigan usullar, strategiyalardan tashqari – o'qitish usullari, o'rganish nazariyasi hamda amaliyoti bilan birga u baholash, o'quv dasturlarini ishlab chiqish, sinfni boshqarish va hokazolarni o'z ichiga keng doiradagi mavzularni qamrab oladi. Bu fanni chuqur tushunadigan XXI asrdan boshlab pedagogikaga nisbatan yangi yondashuv qo'shilib bormoqda. Ba'zi umumiy pedagogik yondashuvlar qatoriga o'qituvchiga va talabalarga yo'naltirilgan pedagogika, konstruktivistik, tanqidiy, izlanishga asoslangan, so'rovga asoslangan pedagogika va boshqa turlar kiradi. Ularning davomi sifatida yangi paradigma, yangi nom – yashil pedagogika yuzaga kelmoqda. Yashil pedagogika – bu odamlarga va ularning hamjamiyatlariga atrofdagi muhitdan xabardor bo'lishga yordam beradigan yondashuvdir. Yashil pedagogika xozirgi XXI asrda ta'limga juda muhim yondashuv hisoblanadi. Iqlim o'zgarishi va boshqa ekologik muammolarga duch kelganimizda, talabalarga barqarorlik va ular qanday o'zgarishlar kiritishi haqida o'rgatish har qachongidan ham muhimroqdir [1].

Pedagogika – bu o'qitish va o'rganish nazariyasi va amaliyoti. U o'qitish usullari, o'rganish nazariyalari, baholash, o'quv dasturlarini ishlab chiqish, sinfni boshqarish va hokazolarni o'z ichiga olgan keng doiradagi mavzularni o'z ichiga oladi. Pedagogika o'rganishning muhim sohasidir, chunki u talabalarning bilimiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Pedagogikani chuqur tushunadigan o'qituvchilar samarali ta'lim muhitini yaratish va talabalarining muvaffaqiyatiga yordam berish uchun yaxshi jihozlangan.

O'qituvchiga yo'naltirilgan pedagogika, talabaga yo'naltirilgan pedagogika, konstruktiv pedagogika, tanqidiy pedagogika, so'rovga asoslangan pedagogika va boshqalar kabi turli xil pedagogik yondashuvlar mavjud. Pedagogikaga nisbatan yangi yondashuv – Yashil pedagogika.

Bu odamlarga va ularning hamjamiyatlariga atrofdagi muhitdan xabardor bo'lishga yordam beradigan yondashuv. Bu ekologik barqarorlik va ekologik ta'limning muhimligini ta'kidlaydigan ta'lim-tarbiya falsafasidir. Bu talabalarning atrof-muhit va uni muhofaza qilish yo'llarini o'rganishi, bu bilimlarni o'quv dasturining barcha jabhalariga singdirilishi kerak degan fikrga asoslanadi. Yashil pedagogika ta'limning muhim qismidir, chunki u talabalarga ko'nikma va bilimlarni o'rgatadi, ular XXI asrning ekologik muammolarini hal qilishlari kerak. Yashil pedagogikaga asoslangan va talabalarga yo'naltirilgan rejalar to'plamining o'quv faoliyatining o'sha jihati (Ebhart. 2008). Shuningdek, bu muhim ahamiyatga ega, chunki u talabalarda ekologik mas'uliyat hissi va barqarorlikka sodiqlikni rivojlantirishga yordam beradi.

Yashil pedagogika ta'limning muhim qismidir, chunki u talabalarga ko'nikma va bilimlarni o'rgatadi, ular XXI asrning ekologik muammolarini hal qilishlari kerak. Yashil pedagogikaga asoslangan va talabalarga yo'naltirilgan rejalar to'plamining o'quv faoliyatining o'sha jihatidir [2]. Shuningdek, bu muhim ahamiyatga ega, chunki u talabalarda ekologik mas'uliyat hissi va barqarorlikka sodiqlikni rivojlantirishga yordam beradi.

Yashil pedagogikaga doir adabiyotlar tahlili. Yashil pedagogika Vena shahridagi Agrar va ekologik pedagogika universitet kollejida (UCEAP) o‘quvchilarda mustahkam barqarorlik munosabatini rag‘batlantirish usuli sifatida ishlab chiqilgan. U qishloq xo‘jaligi, ekologik va pedagogik mashqlarning kuchli tomonlarini bog‘lash usuli sifatida kiritilgan. Yashil pedagogikaning boshlanishi va tarqalishi 2016-yilgacha jahon adabiyoti deyarli yo‘q bo‘lgan. Faqat bir nechta tadqiqotlar bo‘lgan. Yashil ta’lim atrof-muhitga yo‘naltirilgan bilim, ko‘nikma va munosabatlarni, shuningdek, ba’zi qadriyatlarni yaratishni nazarda tutadi. Bu ta’lim iqtisodiyot va barqarorlik bilan bog‘langandir [7]. Yashil pedagogika bu tanqidiy savodxonlik yondashuvi va “o‘qituvchilarni sinflarda ekologik ta’lim berishga jalb qiladigan, talabalarni kundalik hayotida atrof-muhitning muhim tarkibiy qismlarini tarbiyalash va himoya qilishda o‘zlarini jalb qilishga jalb qiladigan o‘zgaruvchan ta’lim”dir [8]. Yashil ta’limda qo‘llaniladigan strategiyalar quyidagilarni o‘z ichiga olishini ta’kidladi: joylashgan o‘rganish, virtual o‘qitish, haqiqiy vazifalar, raqobatbardosh o‘rganish va loyihaga asoslangan o‘rganish [9].

Tadqiqot metodologiyasi. Yashil pedagogikaning maqsadlari. Yashil pedagogikaning asosiy maqsadi talabalarning his-tuyg‘ularini rag‘batlantirish va dunyoqarashlarini ona tabiatga nisbatan amaliy qarashlarga kengaytirish orqali ularning qadriyatlarini ochib berish va o‘rganishdir. Yashil pedagogikaning boshqa maqsadlari sirt o‘rganishdan, bilim va ko‘nikmalardan tashqariga chiqish va uzoq muddatli fikrlashni maqsad qilishdir. Ushbu fikrlash shakllarini yana qadriyatlar va hamkorlik ko‘nikmalariga bo‘lish mumkin. Tafakkurni maqsadli yo‘naltirish orqali maqsad mavjud qadriyatlarni qo‘llab-quvvatlaydigan yoki unga zid bo‘lgan harakatlarni ongli ravishda tushunishga asoslangan barqarorlik haqida chuqur o‘rganishdir [11].

Tahlil va natijalar. Yashil pedagogika tamoyillari. Talabalarni rivojlanish bosqichlariga jalb qiluvchi barqaror ta’lim jarayonlarini jihozlash yashil pedagogikaning diqqat markazidadir. Yashil pedagogika quyidagi tamoyillar bilan tavsiflanadi (1-jadval) [11].

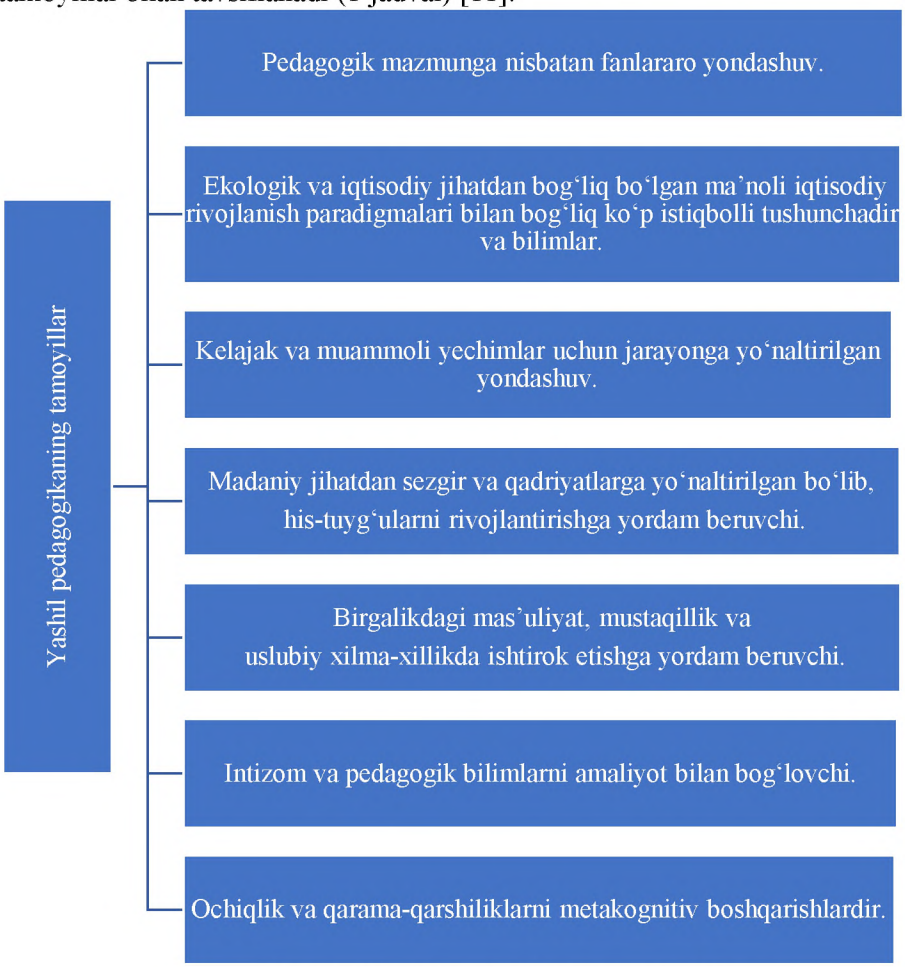

1-jadval. Yashil pedagogika tamoyillari.

O‘qitish-ta’lim amaliyotida yashil pedagogika. Pedagogika nuqtai nazaridan metodlar maqsadlarga olib boradigan yo‘llardir. Yashil pedagogika o‘quvchilarga tegishli ta’lim muhiti orqali o‘z faoliyatini

subyekti bo‘lish imkonini beradi. Ular o‘zlarining ta’limdagi ishtiroki va harakat qilish qobiliyatiga asoslanib, o‘zlarining ta’lim ehtiyojlari asosida o‘qishlarini rivojlantirishlari mumkin [12]. O‘qitish-ta’lim jarayonini rag‘batlantiradigan yashil pedagogikaning talab qilinadigan xususiyatlari mehnat va harakat, muammoli ta’lim, so‘rovga asoslangan ta’lim, mavzuga asoslangan o‘zaro ta’sir, matnni talqin qilish, bog‘langan ekskursiyalar va boshqalardir.

Oltita asosiy yo‘nalish yashil pedagogika bo‘yicha ta’lim-tarbiya holatiga juda bog‘liq bo‘lib ular quyidagilardan iborat (2-jadval) [11].

2-jadval. Yashil pedagogika bo‘yicha ta’lim-tarbiya holati.

Yashil pedagogika uzoq muddatli ta’sirga ega bo‘lgan yangi kontekstda o‘rganilgan narsalarni qo‘llash yoki to‘ldirishni va talqin qilishning o‘rganish jarayonlariga imkon beradi [13]. Yashil pedagogikada usullarni tanlash, bir tomondan bilish ta’limoti yondashuvga nisbatan, ikkinchi tomondan o‘qituvchilarning o‘zlari tomonidan sinfdagi vazifalariga nisbatan nuqtayi nazarni o‘zgartirishni nazarda tutadi. Yashil pedagogika ba’zi pedagogik asoslarga asoslanadi, ularning ko‘pchiligi o‘zaro bog‘liqdir.

Xulosa va takliflar. Yashil pedagogika ta’limga yaxlit yondashuv bo‘lib, barqaror hayot kechirishlariga yordam berish uchun bilim, ko‘nikma va qadriyatlarni rivojlantirishga qaratilgan. Yashil pedagogika - bu ekologik barqarorlikning muhimligini ta’kidlaydigan ta’limga yaxlit yondashuv. Talabalarni 21-asr muammolariga tayyorlash barcha uchun yanada barqaror kelajak yaratishda katta o‘zgarishlarga olib kelishi mumkin. Birgalikda biz talabalarimizga ekologik barqarorlikning ahamiyati haqida ma’lumot berish va ertangi kunni o‘zgartiruvchi bo‘lish huquqini berishda o‘zgarishlar qilishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

(1). Biswajit Chatterjee, Soma Gol. (July 2024). Green Pedagogy: An Approach Towards Sustainability. Environmental Education and Sustainable Development: Interdisciplinary Approches and Theories, pp. 53–59.

(2). Ebhart A. (2018). Conceptualization of Green Pedagogy: in Green pedagogy. Vizerektorat für Umweltpädagogik, Weiterbildung und Forschung.

(3). Aithal, S.&Rao, P. (2016). Green education concepts and strategies in Higher education model. International Journal of Scientific Research and Modern Education, ISSN 245-563, Vol. 2 (45).

(4). Jorgenson, S. (2011). Green Pedagogy in a Culture of Decay: A Post-Ecological Vision. Journal of Curriculum Theorizing, 27 (3), p. 46–61.

(5). Alhussini, F. (2020). Green education as a futuristic approach in the digital age. International Journal of Research in Educational Sciences. Vol. (3), № (3), pp. 178–196.

(6). Hochschule für Agrar- und Umweltpädagogik (2018). Green Pedagogy: From theoretical basics to practical sustainable learning activities. Hochschule für Agrar- und Umweltpädagogik, Vienna: Vizerektoratfür Umweltpädagogik, Weiterbildungund Forschung [Internet]. Available from: https://www.haup.ac.at/wp-content/uploads/2019/10/Green-Pedagogy.pdf [Accessed 01.10.2023].

(7). Giest, H., Lompscher, J. (2006). Learning activity – learning from a cultural-historical perspective. A contribution to the development of a new learning culture in the classroom. Berlin: Lehmanns

(8). Arnold R. (2007). I learn, therefore I am. A systemic-constructivist didactics. Heidelberg: Carl-Auer Verlag.